

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarske stvari.

Domači vrt in njegov pomen.

Povsod na deželi, kakor tudi v mestih, kjer je le mogoče, vidimo, da se nahajajo pri hišah večji ali manjši vrtovi. Le malo posestnikov je, ki si ne morejo privoščiti takega prostora, kjer ima rodbina najmilejše pribežališče, mesto, kjer najdeti gospodar in gospodinja po trudapolnem dnevnem delu sladke odpočitek. Toda tudi iz narodno-gospodarskega stališča ima domači vrt in vrtnarstvo z zelenjadorejo svojo vrednost ter zasluži ta vejica kmetijstva, da se posebno pri nas na Slovenskem povzdigne, kjer je skoro na najnižji stopinji razvitka in vsled tega tudi najmanjše dohodke prinaša.

V avstro-ogrski monarhiji odpade namreč od vse obdelane zemlje 772.693 ha (1.24%) na vrte in znaša v odstotkih v Istri 3.26%, v Dalmaciji 2.89%, v Trstu z okolico 2.68%, na Gor. Avstrijskem 1.99%, na Niž.-Avstrijskem 1.55%, v Galiciji 1.39%, na Češkem 1.35%, v Šleziji 1.30%, na Ogrskem 1.25%, na Hrvaškem 1.24%, na Moravskem 1.22%, na Štajerskem 1.06%, v Bukovini 0.78%, na Kranjskem 0.75%, na Predarlskem 0.42%, na Goriškem in Gradiščanskem 0.30%, na Solnograškem 0.26 in na Tirolskem 0.15%.

Na Kranjskem pripada tedaj 0.75% ali 7412 ha na vrtove. Največje vrtove imajo posamezna veleposestva po deželi, večji in bolje obdelovani vrtovi nahajajo se v Ljubljani, na vso ostalo deželo pridejo večinoma le malo oskrbovani sadni in navadno 20—100 m² mereči zelenjadni vrti, ki se nahajajo ograjeni poleg hiš.

Akoravno naši kmetovalci na polju in na njivah največje množine potrebnega živeža pridelajo, vendar ima tudi pridelek na zelenjadnem vrtu za zboljšanje živil svojo posebno vrednost. Zelenjava na vrtu nima namena, da daje za življenje neobhodno potrebna živila, ampak ona skrbi za koristno in prijetno izpremembo, ki je postala napredujoči človeški naravi potrebna. Hranilna vrednost zelenjave je različna, ker med tem, ko veliko njih tvori glavni del jedil omikanih slojev prebivalstva, služijo druga bolj v zadovoljenje razvajenih želodcev in je njih vrednost le neznatna, vendar imajo za človeški živež veliko važnost, ker je postalo njih zauživanje potrebno za one, kateri telesno ne trpijo mnogo. Doma zrastle sveža zelenjava omogoči gospodinj, da svoji družini od spomladi do zime postreže s priljubljenimi jedili, ne da bi bilo treba zato denarnih izdatkov; na drugi strani pa lahko zopet toliko pridelava, da del zelenjave v bližini mest, trgov, tovarn itd. proda za gotov denar in si s tem pridobiva

poleg drugih dohodkov iz gospodinjstva, sredstva za nakup potrebnih stvari pri hiši, ne da bi moral hišni gospodar povsod prispevati. Gospodar dobi v ugodnih letinah za zrelo sadje, bodisi da ga svežega proda ali pa predela v mošt, lepe novce, poleg tega ga ima on in njegova družina presnega in suhega na razpolago. Vse te prednosti podaja oskrbovan in marljivo obdelan domači vrt, ne oziraje se na to, da daje ravno pri nas na Slovenskem nekaterim krajem še posebno velik zaslužek, kjer se s sadjarstvom in z zgodnjo zelenjadorejo pečajo kot obrt. Čeravno to ni povsod v enaki meri mogoče, velika vrednost, ki jo daje vrtnarstvo, pa zasluži, da povsod na deželi obračamo večjo skrb na naše vrte, da jih zasajamo z najbolj prikladnim sadnim drevjem, da se naše gospodinj pečajo bolj z zelenjadorejo in da se tega v večji meri poprimajo zlasti manjši posestniki, najemniki, rokodelci in sploh ubožnejši ljudje, da si naravnost za živež in za prodajo pridobivajo izdaten postranski zaslužek iz te kmetijske panoge, ne da bi jim bilo vedno treba misliti na izseljevanje. K povzdigi sadjarstva in zelenjadoreje zamogli bi tudi šolski vrtovi mnogo pripomoči, ako bi se jim njih vzgledno oskrbovanje in obdelovanje omogočilo ter bi se že bolj odraščeni šolski mladini vcepilo veselje in znanje do tega dela!

Skrbno urejeni in obdelani domači vrtovi niso le pravi kras hiš, občin in krajin, ne pričajo le o uzornem redu in izobraženosti ljudstva, ampak pripomorejo zlasti revnejšim in nižjim slojem do neobhodno potrebnih življenskih dohodkov, in zato je želeti, da bi se pri nas po naših domačih vrteh vedno bolj obsežno gojilo sadjarstvo in zelenjadoreja, ker smo tudi v tej kmetijski stroki zelo zaostali, čeravno bi zamogli po ugodni in južni legi ne samo za domačo rabo dovolj pridelkov producirati, ampak bi lahko mrzlejšše, severne kronovine ž njim zalagali. Sadjarstvo in zelenjadoreja bi lahko mogočno in blagodejno uplivali na občno blagostanje mnogih naših občin, krajev in posameznikov, radi tega pa zasluži i več podpore od strani merodajnih činiteljev, da se more ta smoter v občem interesu doseči.

Postaje za prasičjo rejo.

Ako pogledamo, kako delujejo po drugih deželah za povzdigo prasičje reje, tako na pr. na Spodnjem Avstrijskem in Češkem, kjer je ta reja v obče manjše važnosti, kakor je pri nas, potem moremo z veseljem pozdraviti prizadevanje naše c. kr. kmetijske družbe, ki meri na to, da se tudi pri nas ustanove postaje za

prasičjo rejo in da se tudi na ta način pospešuje napredek naše domače prasičje reje. Kakor znano, je kmetijska družba izdala že l. 1899. potrebna določila za napravo takih postaj, toda takrat so bila tako neugodna, da se ni mogel nihče ogreti za nje. Sedaj so se pa pogoji za ustanovitev takih postaj bistveno in tako ugodno izpremenili, da morajo ugajati vsakemu, kdor se zanima za razvoj naše prasičje reje, kajti istina je, da nima nobena dežela tako ugodnih določil za snovanje prasičorejnih postaj, kakor jih ima sedaj naša kranjska dežela. Zato pa tudi pričakujemo, da se bodo naši boljši posestniki radi poprijeli ugodnosti, ki so združene s takimi postajami, in da bodo zategadelj take postaje tudi radi snovali. Postaje se ustanove za sedaj le v novomeškem in krškem okraju. Če se tam obnesó, ni dvoma, da se bodo napravile tudi po drugih krajih naše dežele.

Namen prasičorejnih postaj. S temi postajami hoče kmetijska družba doseči, da se bodo doma prirejali potrebni mrjasci velikega jorkširskega plemena. To pleme se po sedanjih izkušnjah še najbolj priporoča za izboljšanje naših domačih prasičev. Druge dežele prirejajo doma že leta in leta potrebne prasiče jorkširskega plemena, naša dežela jih mora pa še zmeraj iskati po Štajerskem, Spodnjem Avstrijskem in Češkem, dasi je naša dežela na glasu zaradi svoje obsežne prasičoreje in dasi ima po eni strani tudi ugodnejše razmere za tako rejo, kakor jih imajo druge dežele. Lansko leto je izdala naša družba nad 2500 K za plemenske prasiče jorkširske pasme, in še ni mogla popolnoma ustreči obilnim naročilom. Kaj bi ne bilo bolje, da bi ta denar doma zaslužili in zalagali rajši mi druge kraje s takimi prasiči?

S temi postajami imamo torej pred vsem za to skrbeti, da se izredi doma potrebno število mrjascev in tudi plemenskih svinjic. To pa ni vse! Namen teh postaj je tudi to, da se bodo v njih prirejale živali, ki bodo znanega rodu in se bo po stariših (roditeljih) lahko sklepalo na večjo ali manjšo plemensko vrednost, kar se pri živalih, nakupljenih iz vnanjih krajev, ne da dognati. Na to se mora polagati največja važnost, če hočemo v prasičji reji stanovitno ali zanesljivo dobro napredovati.

Veliko vredno bo pa tudi to pri teh postajah, da bodo nekaka središča, kjer se bodo vsi prasičorejci iz okolice lahko vneli in spodbujali za napredek, če se bodo prepričali o ugodnih uspehih.

Ali so postaje za prasičjo rejo potrebne? Kakor moramo pri govedoreji gledati na to, da jo pospešujemo z dobrimi biki, ravno tako moramo tudi pri prasičji reji skrbeti za to, da je v kraju zadosti mrjascev in da so ti mrjasci res dobri. Po dobrih mrjascih se reja izboljšuje in povzdiguje v svoji vrednosti, po slabih mrjascih se pa kvari in oškoduje. Kdor pozna prasičorejne razmere naše dežele, mi mora pritrditi, da je reja mrjascev še v obče pomanjkljiva in nezadostna. Mnogi kraji se zaradi tega ne morejo pečati z rejo plemenih svinj, ker na daleč okoli ni nobenega mrjasca. Manjka jih pa tudi v krajih, kjer je reja plemenskih svinj bolj razširjena in močna. Po Dolenjskem imamo vasi, kjer je po 60 in več plemenskih svinj, pa nobenega mrjasca. Kjer pa imamo mrjasce, pa ne ustregajo vselej današnjim razmeram. To nam je po-

kazalo tudi zadnje premovanje mrjascev, ki se je vršilo pred dvema letoma v St. Jerneju. V takih odnosajih se ni čuditi, da pojema rodovitnost svinj in da tudi mladiči niso toliko vredni, kakor bi bili po dobrih in rodovitnih mrjascih. Koliko denarja gre na ta način v izgubo!

Te razmere nujno zahtevajo, da skrbimo za dobre mrjasce in za zadostno število mrjascev. To pa najlaže dosežemo, če ustanovimo postaje in če bomo v teh postajah skrbeli za potrebno prirejo jorkširskih mrjascev.

Kako so take postaje urejene. Kako imajo biti postaje za prasičjo rejo urejene, to se lahko povzame iz določeb, ki so bile objavljene v 6. števc „Kmetovalca“ z dne 31. marca t. l.

V teh postajah se mora rediti 1 mrjasec in najmanj 2 svinji jorkširskega plemena; lahko se pa redi tudi po več svinj, če jih namreč dotični posestnik želi imeti. Da bo reja uspešna, je seveda treba veselja za to, potem pa tudi pridne in dobre strežbe, kar je našim gospodinjam itak dobro znano. Treba je nadalje tudi dobrih svinjakov; a ti svinjaki so pa lahko leseni. Glavna reč je, da so dobro in trdno napravljeni. Zidani svinjaki so seveda boljši, toda skrbna gospodinja bo lahko v lesenih svinjakihi več dosegla, kakor malomarna dekla v najbolj dragocenih. Tudi se dobivajo sedaj jorkširski prasiči, ki so veliko bolj utrjeni, kakor so bili v prvih časih, ker se povsodi gleda na to, da se kolikor mogoče utrjujejo.

Posestnik postaje mora imeti plemenski zapisnik, kamor zapisuje vse, kar se tiče reje, torej plemenitve, porodov in porabe mladičev. Ta zapisnik se dobi brezplačno od c. kr. kmetijske družbe. Glede mladičev si c. kr. kmetijska družba pridržuje predkupno pravico. Zaradi tega mora posestnik postaje vsak porod in dobljene mladiče takoj naznaniti. Posestnik si more pridržati le tiste mladiče, ki jih sam potrebuje za rejo. Če bi kmetijska družba v teku 3 tednov po prejetem obvestilu, oziroma ponudbi, ne sporočila, da namerava mladiče kupiti, potem se lahko prodajo tudi drugim strankam. Kmetijska družba kupuje plemenske prasiče po potrebi in seveda le take, ki so sposobni za rejo. Kupuje jih po živi teži. Cena za 1 kg je tako ugodno nastavljena, kakor v nobeni drugi deželi. Po zadnji vrednostni tarifi, ki je bila objavljena v zadnji številki „Kmetovalca“, znaša cena za 1 kg 2.24 K za mladiče do 3 mesece stare.

Posestnik postaje se mora pa zavezati, da bo kupil od c. kr. kmetijske družbe vsaki 2 leti novega mrjasca, ki ga dobi tudi za polovico kupne cene. Ta določba je potrebna zaradi tega, da se zabrani plemenitev preblizu sorodnih živali, ki je zlasti pri prasičih nevarna in se kaže v tem, da peša njih rodovitnost. Ta zahteva pa ni nikako breme za posestnika, temveč ugodnost, ker proda svojega mrjaščka za polno ceno, dočim novega dobi za polovico cene. Vsi prasiči, ki se odajajo v te postaje, se morajo zaznamovati s posebnimi znamkami in toliko časa rediti za pleme, dokler so za to sposobni.

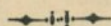
Prošnje za napravo takih postaj. Kdor želi napraviti postajo za rejo jorkširskih prasičev, naj pošlje prošnjo na c. kr. kmetijsko družbo. V tej prošnji naj prosi za prepustitev potrebnih prasičev za polovično ceno in naj se sklicuje na to, da se že od nekdaj

peča s prasičjo rejo (morda tudi z rejo mrjasca) in da ima za tako rejo tudi pripravne svinjake in potrebno veselje.

Ustanovitev postaje se šele tedaj potrdi, če prosilec podpiše zavezno pismo, namreč pismo, da se zaveže, natančno ravnati se po določbah, veljavnih za ustanovitev postaj za prasičjo rejo, kakor so bile objavljene v „Kmetovalcu“ št. 6 z dne 31. marca t. l.

Pri tej priliki bi bilo tudi povedati, da znašajo stroški za nakup potrebnega mrjaščeka in dveh svinjic okoli 60 K, t. j. 30 gld.

Kdor se ne more odločiti za napravo take postaje, a bi rad dobil samo mrjaščeka velike jorkširske pasme, naj se tudi kmalu zglaš pri c. kr. kmetijski družbi, ki je vse potrebno o tem razglasila v zadnjem „Kmetovalcu“ z dne 15. t. m. Kmetovalec.

Politični pregled.

Iz državnega zbora ni omeniti kaj posebnega. — Kmalu bo na vrsti carina na laško vino. Upati je, da se bodo poslanci odločno potegnili za koristi vinogradnikov. Na vrsti so bile še razne druge za nas manj važne stvari.

Na Ogrskem so razmere zelo zamotane. Ker je obstrukcija preprečila vsako redno delo, ni mogel proračun biti gotov do 1. maja. Državni zbor tudi ni mogel dovoliti pobiranja davkov; ker pa ne bo davkov prišlo v državne blagajne, ministri ne bodo dobivali svojih plač, niti poslanci svojih plačil. Dolgo pač to ne bo moglo trpeti in vlada bo morala dovoliti in dati, kar od nje zahtevajo. — Prav žalostno pa je, da se pri vsaki priliki kaže skrajno sovraštvo nekaterih mažarskih voditeljev in veljakov do Avstrije in cesarja.

Čudne reči se gode na Hrvaškem. Ohola mažarska nestrpnost, ki ne trpi poleg sebe nobene druge narodnosti in jim prizadeva krivice na krivice, je Hrvate v Zagrebu in po drugih mestih tako razjarila, da so začeli odločen odpor proti takemu nasilju, zlasti proti kar se da nepriljubljenemu banu (cesarjevemu namestniku) Hedervariju. Tudi kmetje po vaseh so se zavzeli za svobodo in pravico narodovo ter napadli nek grad, misleč, da je ban tam. Teklo je že precej nedolžne krvi, ker vojaki in orožniki kar streljajo in zabadajo. Iz raznih mest, tudi iz Ljubljane so poslali vojake tja. Tudi domoljubne gospe in gospodične vklepajo v verige in zapirajo v ječe, če se le drznejo peti domorodne pesmi. Poslali so celo v Ljubljano stikat za „puntarji“, kakor imenujejo vrle narodne može. Sploh je vsak puntar, ki ni mažaron, t. j. ki ni na škodo svoje domovine pristaš mažarske vlade. Osmi teden že traja ta tihi punt in še nič se ne ve, bodo li vrli Hrvati dosegli svoje pravice, ker vlada v Budimpešti je ukazala najstrožjo kazen. Slovan, povsod brez pravic, povsod teptan, to je stara, znana reč. To je kratek posnetek dogodkov na Hrvaškem, v resnici mora biti še veliko huje, ker hrvatski listi prav nič ne smejo pisati o tem.

Nadvojvoda Josip Ferdinand pride kot polkovnik v Ljubljano. Tako bodo tudi v Ljubljani imeli enega člana cesarske hiše, kakor so po drugih večjih mestih razni drugi nadvojvode.

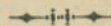
Angleški kralj je 29. m. m. v Rimu obiskal tudi sv. očeta. Leon XIII. je bil tega močno vesel, ker

je minulo že 800 let, da ni bil noben angleški kralj pri papežu. Kaj sta se pogovorila v pičle pol ure, kar sta bila skupaj, se pač ne ve, a upati je, da bo angleški kralj katoličanom odslej bolj naklonjen. Domu grede je Edvard VII. obiskal tudi Pariz, kjer je že znan kot princ. Bil je prav prisrčno sprejet.

Par dnij pozneje, 3. t. m. pa je sv. Očeta obiskal nemški cesar. Papež je cesarja sprejel jako ljubeznjivo, tako da je bil cesar kar ginjen. Predstavil mu je tudi svoja dva sina, prestolonaslednika in še enega princa. Da ta obisk tudi ni brez pomena, trdil bi le kratkoviden človek. Kaj si je pač moral misliti laški kralj, ko tuji vladarji obiskujejo papeža in ga časte, a on živi še v starem nasprotstvu, katero je podedoval po svojem očetu in h kateremu ga sili cerkvi sovražna vlada njegova.

V kratkem pride v Rim predsednik francoske ljudovlade, ki bo tudi obiskal papeža, kakor se splošno trdi. To bo pač čudno snidenje, ko bo stal pred papežem mož, ki dopušča take napade na katoliško cerkev. Na Francoskem namreč še vedno pridno izganjajo redovnike in redovnice, pa morajo rabiti silo, ker le-ti prostovoljno ne zapuste hiše, v kateri so se prostovoljno zavezali služiti Bogu v deželi, koje prva postava je prostost. Vojakov tudi treba zato, da ne nastanejo poboji med množico, ki se upira zapiranju samostanov in iztiravanju menihov. Kmalu bodo vsi samostani zaprti, vsi redovi zatrti, potem bo mir. Ne! Imajo pripravljen že nov napad na cerkev. Veronauk so že prepovedali po vseh šolah in noben duhovnik ne sme čez šolski prag. Kdor bo učakal kaj let, naj se čez kakih 30 let spomni na letošnje dogodke, in razumel bo tedanjo podivjanost francoskega naroda. V zbornici bo eden poslancev predlagal, da se duhovnikom iz državnih blagajnic sploh nič ne da, nasprotno, da se jih mora kaznovati z velikanskimi globami, ako bi politiko uganjali na prižnici. „Politika na prižnici“ pa je te vrste ljudem vsaka resnična beseda, ki pokaže njih nravno propalost ter jih zbode v dno vesti. Saj poznamo to. Res umesten klic na Francoskem: „Živela svôboda!“

Macedonski vstaši so začeli sedaj z dinamitom razstreljavati hiše in moriti ljudi. Smodnik jim je igrača, premalo zares „dela“. Nad 100 ljudi je ranjenih samo v Solunu vsled dinamita. V krvavih bojih med vojaki in vstaši je mnogo mrtvih. Vstaši se ne podajo, ampak pripravljajo še druge morije kristjanov. Avstrija je poslala pred Solun 3 bojne ladije, in govori se, da je vojaštvo pripravljeno na odhod. Bolgari pa dajejo vstašem potuho.

LISTEK.

V RIM!

Padova.

(Dalje.)

Ce je kje treba društev za varstvo živalij, treba jih je na Laškem prav gotovo. Ti ljudje so z živalmi skrajno neusmiljeni in jih izrabljajo, kar se le da. Le edino mačkam se godi dobro, med tem ko se zlasti fijakarskim konjem godi nepopisno slabo. Kako ti izvoščeki (z večine imajo stare, oguljene cilindre na glavi) kako ti pretepajo živali, je res grozno. Ko nas je tako suho kljuse privleklo na trg pred cerkvijo svetega Antona, bili smo zares očarani te velikanske, mogočne stavbe,

ki se dviga nad grobom velicega čudodelnika in ponižnega sina sv. Frančiška, katerega Padovanci imenujejo kar na kratko „il Santo“, t. j. svetnik. In njemu je veljal naš prvi obisk na italijanski zemlji. Saj je njegovo ime in njegova čudovita priprošnja prav dobro znana tudi med našim narodom, nič manj pa ne med Nemci, kakor smo se sami lahko prepričali.

Življenje sv. Antona je tako dovolj znano, zato je popolnoma preidemo. Ko je svetnik l. 1231. šel po večno plačilo v nebesa, sklenili so nad njegovim grobom pozidati velikansko cerkev. L. 1232. je bil položen temeljni kamen. Pa razne politične homatije in vojske so zidanje zavlačevale in ovirale, tako da je bila cerkev dozidana šele l. 1350. Ima tri ladje in šestero kupel ter je zidana v podobi latinskega križa. — Krog velikega altarja je devet kapelic. A vsa lepota in veličastnost nas ne gane dosti, naše oko išče le svetnikovega groba. Ni težko ga najti. Truma vernikov kleči krog altarja v prekrasni kapeli, svetniku posvečeni. Nebroj luči razsvetljuje sicer bolj temno kapelo. To mi je jako ugajalo po cerkvah v Italiji: če je kaka slovesnost ali če se hoče odlikovati sveti kraj, brez števila sveč in lučij prižgo. Luč je sicer res nekaj tvarinskega, a ima v sebi tako nekaj duhovnega, višjega; neznano lep in globok utis napravi taka množica lučij na človeka. Kapela je sezidana v letih 1500—1533, in je jako lična. Posebno ugaja pročelje te kapele: na štirih stebrih se vspenjajo prav lepo peteri oboki, nad njimi nažidek poln prekrasnih slik.

Nekaj posebnega pa so skoro 400 let stari reliefi (v marmor vdolbljene podobe) v tej kapeli. Predočuje nam jako živo 9 čudežnih dogodkov iz življenja sv. Antona. Po splošni sodbi so ti reliefi med mojstrskimi deli te vrste prvi. Žal le, da ni mogoče si vse te umetnije natančno in res z užitkom ogledati, ker nedostaja časa. Sploh je cela kapela umetnina in človek ne ve, kaj bi preje pogledal in bolj občudoval. — Ravno to velja o prezbiteriju in velikem altarju. Tu vidimo najlepše umotvore iz vlttega bron, sohe in reliefe, velikanske svetnike, zlasti pa na altarju izvanredno veliki križ. Težko je najti kaj bolj dovršenega in popolnega, kakor so ta znamenita dela najboljših mojstrov, med katerimi se odlikuje Donatello, ki je živel v sredi 15. stoletja. En dan bi bil premalo, da si ogledamo natančno vse te umetnine. Zanimajo nas še kapele za velikim altarjem, katere so ravno v delu.

Priporočimo se še enkrat sv. Antonu, kojega ostanki počivajo v lepi marmornati rakvi pod altarjem one lepe, njemu v čast pozidane kapele, in pojdimo iskat si kosila. In to ni bila malenkost. Prvotni načrt je bil ta, da bi se bili le pol dneva pomudili v Padovi ter odšli enkrat popoldne proti Bologni, ter tam prenočili. A pred nami potujoči belgijski romarji so posadili vse hotele, tako, da se je odbor našega romarskega vlaka moral v zadnjem trenutku odločiti, da prenočimo v Padovi.

Tu je bil izvor nepopisnih zmešnjav in sitnostij. Na rudečih listih smo dobili napisano, kje bomo kosili in večerjali, kje prenočili. Za hotele smo kmalu izvedeli, a drugače je bilo s prenočišči, ko marsikak domačin ni poznal hiše, v kateri bi mogli položiti trdnje kosti k počitku. Potrpeli smo, kar se je le dalo, a marsikomu so te neprilike zagrenile spomin na Padovo in ni imel nič kaj užitka od vsega lepega, kar smo sicer videli. Bila je zares božja pot, ta pot v Padovi. Mnogi se tudi niso mogli sprijazniti z laško hrano. Seveda, prvi pot smo jedli iz laških loncev, in je res razlika med našo domačo in tamošnjo hrano. Pa na to mora biti vsakdo pripravljen, ki gre po svetu, sicer naj pa ostane v zapečku in je domače žgance. Vrh tega pa mi nismo potniki radi zabave, ampak romarji, božjepotniki, ki morajo že kaj znati pretrpeti. Hitro pa so se vsi sprijaznili z vinom in na vse zadnje smo bili vendar le dobre volje, ko smo šli popoldne obiskat malo cerkvico zunaj mesta, koder je sv. Anton živel in umrl. Ko smo se vračali v mesto, so na kolodvoru vkup spravljali vozove za vlak ter jih sem in tje porivali po tiru preko glavne ceste, tako da smo morali čakati nad eno uro, da se jim je zljubilo odpreti prehod. Fijakarji so kleli, da se je ogenj kazal, nam pa zaračunili čas, katerega smo neprostovoljno prebili na vozech.

(Dalje sledi.)

Ganite se naši zastopniki!

Pomagajte pozabljeni Dolenjski!

(Dalje.)

Krivična sestava trgovske in obrtne zbornice: — Cela Dolenjska brez zastopstva! — Ako odštejemo Ljubljano, kot deželno stolno mesto od 500.000 kranjskega prebivalstva, preostane približno 460.000 prebivalstva po deželi. Po zadnji ljudski štetvi ima političen okraj Novomesto 49.000, Krško 43.000, Kočevsko 42.000, Litijsko 36.000 in Črnomaljsko 26.000 prebivalcev, in ako k temu prištejemo še prebivalstvo dolenjske strani ljubljanske okolice, imamo neovrgljiv dokaz, da šteje sama Dolenjska stran Kranjske dežele približno 230.000 prebivalcev ali z drugo besedo: Dolenjska stran ima polovico prebivalstva kranjske dežele. Slavnej visoki c. kr. deželni vladi bodi tem potom povedano, da vsled pomanjkljivega volilnega reda za trgovsko in obrtno zbornico in vsled sebičnega, krivičnega postopanja od strani takozvanega naprednega narodnega volilnega odbora za trgovsko zbornico je tako daleč prišlo, da nima danes vsa dolenjska stran, polovico prebivalstva kranjske dežele, bivajočega v petih okrajnih glavarstvih, niti enega svojega zastopnika med toli številnimi člani v kranjskeji trgovski in obrtni zbornici. Ta zbornica naj se v naprej ne imenuje več kranjska, temuč ljubljanska trgovska in obrtna zbornica. Volilni odbor za to zbornico je našel umestno, nam, polovici prebivalcev dežele, prepustiti milostno eno samo mesto v trgovskem oddelku, katero je zavzemal med tem Kranjsko zapustivši g. trgovec Medved. Novomeški župan g. Sim. pl. Sladovič potegoval se je pri volilnem odboru za mandat v obrtni oddelku te zbornice, volilni odbor je pa to odbil, rekoč, da imajo Dolenjci dosti enega samega zastopnika in da mandata za obrtni oddelku nimajo več oddati. Ali ni to velikanska krivica? Četrtnina dežele, Notranjci, imajo v tej zbornici tri zastopnike; druga četrtnina dežele: Gorenjci, imajo poleg rudarskega oddelka tudi še tri zastopnike; vsi drugi člani te zbornice so sami Ljubljančani; polovica prebivalstva kranjske dežele, vsa Dolenjska pa nima niti enega zastopnika v tej zbornici!!! Kako hočemo potem imeti Dolenjci kako upanje, da nam bodejo prišli naši poslanci in trgovska zbornica v naših težnjah na pomoč? Preiščimo pa, kateri možje so bili v tistem narodnem volilnem odboru za trgovsko zbornico, kateri je imel za nas Dolenjce, polovico prebivalstva dežele, en sam mandat! Našli bomo, da so v tem volilnem odboru skoraj vsi prejšnji člani trgovske zbornice, poleg teh pa skoraj vsi tisti možje, kakor v volilnem odboru za volitve v deželni in državni zbor. In sedaj se nam stavi vprašanje: ali je to zahvala narodnega volilnega odbora Dolenjcem, da smo po vseh naših mestih in trgih skoraj kakor en mož volili izključno od narodnega volilnega odvora priporočene poslanca? Imate li nas Dolenjce samo za stafažo? Slišali smo, da so se pri sestavi mandator ozirali samo na število davkov in obrtov. Ali ni to krivično? Ako se bode po tej teoriji še dalje postopalo, ne pridemo Dolenjci nikdar na zeleno, vse se bode še nadalje delalo edino le za Ljubljano in Gorenjsko kakor do zdaj, nam se bodo pa tiste drobtine trosile, katere bodejo tem z mize padle. Ako bi po tej teoriji tudi volilni red za državno zbornico bil sestavljen, potem smo Slovani iz večine za vedno izključeni, kajti na nas bi potem moglo priti komaj $\frac{1}{4}$ mandata, vsih drugih $\frac{3}{4}$, bi pripadalo Nemcem in Židom. Ali bi vam bil tak volilni red všeč? Mislim da ne! in kar vam ne bi bilo prav, to tudi drugim nam ne privoščite. Dolenjski, polovici prebivalstva kranjske dežele bi imelo pripadati najmanj pet zastopnikov v trgovsko in obrtno zbornico, namreč vsaj toliko, kolikor je okrajnih glavarstev na Dolenjskem; iz tega pa, ker je volilni red za to zbornico v toliko pomanjkljiv, da se ne voli po en zastopnik iz vsacega okrajnega glavarstva, temuč skupno določeno število zastopnikov, še ne sledi, da naj se nas Dolenjce tako zametuje, da nam milostno prepuščate en sam mandat, katerega edinega smo pa še vsled odpotovanja mandanta izgubili! To je kričeča krivica, in ni se potem čuditi, ako nas pri narodnem volilnem odboru tako bagatelizirajo,

da se za take splošne naprave nam Dolenjcem, katere bi bile v stanu izseljevanje našega ljudstva vstaviti in mu doma dati potrebno eksistenco pri nastalih obrtih in trgovini, popolnoma nič ne stori.

Ker torej mi Dolenjci nimamo danes nobenega zastopnika v trgovski obrtni zbornici, apeliramo na visoko c. kr. deželno vlado, naj nam potrebno oskrbi, da bode dobila polovica prebivalstva dežele primeren zastop v tej zbornici. Ako to drugače ni mogoče doseči, naj se sedanji volilni red za to zbornico primerno predrugači in oskrbi, da bode imel pravico vsaj vsak politični okraj po enega zastopnika voliti v to zbornico. Do tedaj naj pa visoka vlada interese nas Dolenjcev, zaničevane „Dolenjske raje,“ v tej zbornici tem odločneje zastopa.

Poživite nam obrt in trgovino! — Dolenjska železnica. — Vsled takih okoliščin se tedaj ni čuditi, ako pri nas vkljub nepopolne dolenjske železnice nikakega napredka ni, da pri nas trgovina, obrt in kmetije propadejo in da kdor le more, zapušča svojce in beži v tujino iskat si kruha. Mi Dolenjci, polovica deželnega prebivalstva, smemo zahtevati in tudi odločno zahtevamo, da se nam naj neha drobtinice trošiti! Nas je dežela in država vso preteklost zanemarjala, in ako smo danes v gospodarskem oziru na robu propada, nismo tega mi krivi. Kdo bo pa pri nedovršenih dolenjskih železnicah pri nas kake tovarne gradil ali daleč od železniških prog premoge in rudokope in druga taka podjetja otvarjal, katera bi mogla dajati tisočerm ljudem stalen zaslužek in jih s tem odvracati od izseljevanja v Ameriko? — Mi Dolenjci zahtevamo, da se na nas zato zdaj tembolj jemlje ozir, ker se preteklo stoletje za nas skoraj nič storilo ni, da se nam zdaj tisto da, kar se nam je zamudilo poprej dati. Mi zahtevamo dopolnitve naše Dolenjske železnice, katera edina je v stanu nam sedanje tužne razmere predrugačiti.

Visoka vlada in naši poslanci naj resno premišlujejo, kako našemu ljudstvu doma dati zaslužek, in nam Dolenjcem oživiti trgovino in obrt.

S čim se pa naše poljedelsko ljudstvo peča v Ameriki? Večina si živež služi globoko pod zemljo v premogokopih in rudokopih, drugi si kruh služijo z delom v raznih tovarnah in pri različnih obrtih, dalje s trgovino, s pisarstvom itd.

Ako pregledamo štatistiko izseljevanja, vidimo, da se primeroma največ ljudstva seli iz Kranjske (Dolenjske), Slovaške, Galicije, Hrvaške in Italije. Ako hočemo najti vzroke izseljevanja, primerjajmo s temi pokrajinami tiste, iz katerih se najmanj ljudstva izseli: Češko, Moravsko, Šlezijo, Gorenjo in Nižje Avstrijsko, Solnograško, Koroško, Tirolsko, Štajersko, in videli bomo, da so vse te dežele gosto premrežene z železnicami, videli bomo, kako se v bližini železnice množijo raznotere tovarne in razna obrtna podjetja, kako se odvarjajo tam rudo- in premogokopi, kako se razvija tamkaj trgovina, izvoz izdelkov in pridelkov, kako se množi tamkaj prebivalstvo in njih blagostanje, koliko dražje tamkaj kmetovalci svoje pridelke in živino prodajajo; opazili bomo v teh deželah največ dobrih in le neznatno propadajočih kmetij, in kjer vlada tako blagostanje po okolici, tamkaj je videti tudi blagostanje v mestih in trgih.

K temu mnogo pomorejo tudi garnizije po manjših mestih, kajti kjer so vojaki nastanjeni, pustijo stotisoče v mestih in okolici. Poglejmo le našo Gorenjsko! Povsodi, kamor se ozremo, vidimo za vsak promet izredno prikladne rayne ceste, po katerih se kaj lahko prevaža težko naložene vozove blaga na skozi srede Gorenjske izpeljano železnico in po tej na eni strani na Ljubljano, na drugi preko Trbiža v Italijo in preko Beljaka naprej v razne planinske dežele. In kakor da bi vse te ugodnosti še ne zadostovale, gradila se jim je železnica še v Kamnik, na Vrhniko, ravnokar se gradi železnica z Jesenic skozi Bohinj, tako da bode imela Gorenjska zopet dva nova izhoda, enega na Gorico in Trst, drugega preko jeseniškega predora na Celovec in dalje naprej. Gradila se jim bode tudi skoraj prav nič potrebna, bolj za luksuz železnica iz Trziča v Kranj, in zahtevajo (in kar Gorenjci zahtevajo, to tudi prav gotovo dobijo) zdaj še železniško progo od Lesec ali Žirovnice na Bled, iz Škofje Loke v Železnike, z Vrhnike v Idrijo, iz Idrije v Škofjo Loko, iz Kamnika v Gornji grad, in Bog vedi,

kam še, tako, da bodejo imeli Gorenjci v kratkem skoraj v vsako večjo vas železnico izpeljano.

In kaj se stori glede železnice za nas Dolenjce? Nič, čisto nič! Zahteva se, da se moramo z nedodelano dolenjsko železnico zadovoljiti, katera je največ Ljubljani, nam Dolenjcem pa prav malo v korist, dokler ne bode s hrvatskimi progami zvezana. Ni čuda, ako pri nas ni nikakega blagostanja, nikakega napredka, da pri nas vse propada in svoj rodni dom zapušča in se v Ameriko seli. Dajte našemu ljudstvu zaslužka in sredstev, da se bode na rodni zemlji moglo preživiti, dajte našemu ljudstvu opravljati tista dela, katera je sedaj prisiljeno izvrševati pri napornem delu v Ameriki, skrbite, da bode dobilo naše ljudstvo svoj zaslužek pri domačih rudokopih v Št. Janžu, Mirni, Čatežu in pri Črnomlju in pri velikanskih rudnikih pod Sv. Duhom, Brusnicami in drugod; skrbite za sredstva, da bode omogočeno podjetnim rokam graditi po Dolenjskem tovarne in druga velika obrtna podjetja, in pri njih zaslužek dajati našemu ljudstvu, kakor mu sedaj dajejo tovarne in taka podjetja v Ameriki!

Dežela in c. kr. vlada naj bi, kakor Ogrska dela za svojo državo, taka podjetja podpirala z raznimi privilegiji in olajšavami.

(Dalje prihodnjič.)

Domače vesti.

(Osebne vesti). G. dr. Ivan Hubad je nastavljen za zdravnika v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu kot sekundarij.

(Zlato poroko) obhajata 23. t. m. g. Mihael Jazbec, bivši krojaški mojster in njegova žena Lucija roj. Skrajner.

(Poročila) se je 14. maja komtesa Flor. Margheri z zasebnikom g. Ivanom Jordanom. Novoporočenca bodeata prebivala na posestvu pri Št. Jerneju.

(Umrli je) dne 4. t. m. po daljšem bolehanju gospod Ivan Logar, c. kr. sodnijski nadsvetnik v pokoju v starosti 84. let. Pokojnik je služboval začetkoma na Hrvaškem, pozneje kot sodnik v Metliki in nazadnje kot sodnijski svetnik v Rudolfovem. Poznan je bil kot jako prijazen uradnik, ter je bil po vsem Dolenjskem, še od časa svojega aktivnega službovanja, priljubljen. Pogreba dne 6. t. m. so se vdeležili vsi uradniki, jako veliko meščanov in veliko pobožnega občinstva in je pričal v občenem spoštovanju, ki ga je pokojnik užival v mestu in okolici.

(Umrli je) na Dvoru dne 13. maja, po dolgi mučni bolezni, v 28. letu svoje dobe, obče priljubljeni in vestni trgovec v Semiču g. Avgust Zirc. N. v m. p.!

(Umrli je) g. Erker Ivan, nadučitelj v Spod. Zdihovem pri Mozelj, dne 12. t. m. v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji in bil dne 15. t. m. dopoldne prepeljan v svoj rojstni kraj Staro Cerkev pri Kočevju. N. v m. p.!

(Mestna hranilnica) je v svoji zadnji seji sklenila, da se v prihodnje ob nedeljah ne bo uradovalo, in to počenši začetkom junija.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu aprilu 1903 je 271 strank vložilo 100.181 K 93 h, 238 strank vzdignilo 59.341 K 70 h, torej več vložilo 40.840 K 23 h, 8 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 10.200 K — h, 109 menic se je eskomptovalo za 46.877 K — h. Stanje vlog 2.270.153 K 43 h. Denarni promet 363.274 K 51 h. Vseh strank je bilo 842.

(Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, reg. zadruga z neomejeno zavezo) je imela meseca aprila 1903 prometa K 60.871.—. Vložilo je 67 strank K 24.470'32, dvignilo 33 strank K 11.454'88. Posojil je bilo danih 23 strankam K 8.654.—, a vrnilo je 12 strank K 1.875.—.

(V cesar Franc Jožefovo bolnišnico usmilj. bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca aprila 134 bolnikov, koncem marca jih je ostalo 78, skupaj 212. Od teh se jih je ozdravilo 100, zboljšalo 20, neozdravljenih je bilo 5. Umrlo jih je 8 in sicer trije vsled jetike, eden vsled pljučnice, eden vsled naduhe, eden vsled srčne napake, eden vsled vnetja trebušne mrene, eden vsled vnetja ledvic. V oskrbovanji ostalo jih je 79. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 2494.

(Mestna hranilnica.) Upravni odbor se je v seji z dne 2. maja takole konstituiral: Upravni odbor obstoji od sledečih gospodov: Predsednik g. Simon Sladovič pl. Sladovički, lekarnik in mestni župan; podpredsednik g. dr. Jakob Schegula, odvetnik in posestnik; odborniki gosp. Bergmann Josip, lekarnik in posestnik, Bruner Makso, posestnik, dr. Seb. Elbert, inful. prošt, Anton Hočevar, posestnik, Ivan Krajec, posestnik, Josip Ogoreutz, trgovec, Adolf Pauser sen., posestnik in c. kr. svetnik, dr. Poznik Albin, c. kr. notar in posestnik, Karol Rosman, posestnik, Skale Otmar, c. kr. živinozdravnik, Umek Vinko, podjetnik in posestnik. V ravnateljstvo izvoljeni so sledeči gospodje: predsednik g. Simon Sladovič pl. Sladovički, podpredsednik pravni konzulent dr. Jakob Schegula, pisarniški ravnatelj g. Krajec Ivan, ravnatelj g. Bergmann Josip, Bruner Makso, Ogoreutz Josip, Pauser Adolf sen.

(Zahvala.) Podpisano šolsko upravnništvo je priredilo 2. t. m. v novomeški čitalnici, kakor vsako leto, koncert v korist svojim učiteljem in šolskim glasbilom. K dobri izvršitvi koncerta je pripomoglo blagohotno sodelovanje več p. n. šolskih prijateljev, katerim se s tem zahvaljujemo najtopleje. Ob enem se zahvaljujemo vsem, ki so koncert počastili s svojo navzočnostjo, kakor tudi vsem, ki nas o raznih prilikah podpirajo s priznanjem in svetom, ter polagoma račun koncerta: 1. Račun „narodne čitalnice“: a) za rabo dvorane in drugih prostorov 10 K, b) za slugo 4 K, c) za petrolej 1.08 K. Račun g. Morauca za razsvetljavo 8 K. Račun tiskarne z 20% popustom 13.75 K. Troški N. Mišjaka 3 K. Postrešček za raznašanje lepakov in glasbil 2 K. Prenašanje klavirja 6 K. — Skupaj 47 K 83 h. Prihodki koncerta znašajo 46 K 40 h. Kaže se torej primanjkljaj 1 K 43 h. — V Rudolfovem dne 14. maja 1903. Šolsko upravnništvo „Glasbene Matice“.

(Za II. zasedanje porotnih obravnav), katere se bodo pričele 25. maja t. l. pri tukajšnjem okrožnem sodišču, izžrebani so glavnim porotnikom naslednji gospodje: Rizzoli Alojzij, zav. agent v Ribnici; Češarek Franc, pos. in gost. v Ribnici; Dragoš Miko, pos. v Dolencah; Zupančič Franc, pos. in gost. v Sv. Križu; Est Janez, pos. v Radečah; Sterle Janez, pos. in kovač v Krškem; Seljan Janez, pos. v Dobravi; Okorn Anton, pos. v Most; Gole Franc, pos. v Zagorici; Oswald Jožef, trg. v Kočevju; Malnerič Martin, pos. in trg. v Črnomlju; Malenšek Janez, pos. in gost. v Št. Rupertu; Dejak Anton, pos. v Dolenji vasi; Rudesch Anton, graščak v Ribnici; Švegelj Janez, pos. in žand. stražm. v p. v Sred. Radencah; Stajer Janez, pos. v Denicah; Rajmer Anton, pos. in trg. v Metliki; Haller Janez, pos. in trg. v Radečah; Gnidovec Bartl, pos. in župan v Gor. Ajdovcu; Wetz Anton, pos. v Podkrajju; Erjavec Jožef, pos. in mlinar v Zagradcu; Klun Jožef, pos. in trg. v Ribnici; Znidaršič Martin, pos. v Jezeru; Kužnik Anton, pos. in gost. v Trebnjem; Tausers Mihael, pos. in trg. v Hribu; Šuklje Anton, pos. in gost. v Gor. Lokvicah; Pirnat Stefan, pos. v Višnji gori; Schute Gregor, pos., trg. in gost. v Brezovici; Bulc Anton, pos. in mesar v Mokronogu; Stritar Andrej, pos. in gost. v Sv. Križu; Jaklič Jožef, pos. v Schalkendorf; Gliča Jožef, pos. in mlinar v Vel. Loki; Koračin Mat., pos. in gost. v Radni; Majcen Janez, pos. in župan v Dvoru; Frelich Jožef, pos. in gost. v Št. Rupertu; Bracar Jožef, pos. v Kamnju. — Nadomestnim porotnikom izžrebani so bili naslednji gg.: Pintar Janez, pos. in slikar, Mirtič Janez, pos. in krojač, Ebner Peter, hotelije, Morauc Janez, pos. v Novem mestu. Jakše Janez, pos. in gost., Recelj Janez, pos. in kolar, Appe Janez, pos. in pečar, Konda Janez, pos. in gost., Windischer Jožef, pos. in mesar v Kandiji.

(Cesta Bučna vas - Hmelnik. Te dni se je vršil komisijonalni ogled za gradnjo omenjene okrajne ceste, ki bi bila zvezana s cesto Trebelno - Mokronog in tvorila najkrajšo zvezo z Novim mestom. Ogleda sta se vdeležila poleg načelnika novomeškega cestnega odbora ter županov občin Mirna peč in Prečina deželni svetnik gosp. Zamida in deželni stavbeni svetnik gosp. Klinar. Dalje so bili prisotni vsi odborniki ter do 300 interesentov.

(Obrtna nadaljevalna šola v Rudolfovem) sklene šolsko leto v četrtek 28. maja. O binkošti bodo v gimnazijski risalnici razstavljeni izdelki obrtnih učencev. Vsi, ki se zanimajo za napredek obrtnega šolstva, zlasti gg. mojstri, se vljudno vabijo, da si jih ogledajo.

(Semenj za volno). Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani se je naznanilo, da se bo letošnji semenj za volno v Miskolczu vršil dné 17. junija t. l. v skladiščih tamošnjega kreditnega zavoda.

(Poziv). P. Ladislaus Hrovat, zaslužni slovenski pisatelj, jezikoslovec, profesor itd. ter P. Florentin Hrovat, znani mladinski pisatelj in ljudskošolski učitelj, oba rojaka tuhinjska, pač zaslužita, da se jima postavi v rojstnem kraju skromen spomenik, oziroma spominska plošča. Zato se podpisani odbor obrača do vseh častilcev in prijateljev zaslužnih pokojnikov s prošnjo, da naj blagovolijo v ta namen po svoji volji in zmožnosti prispevati z denarnimi doneski, kateri naj se pošiljajo na naslov: Gpdč. Pavlina Rusova, učiteljica v Zgornjem Tuhinju, pošta Laze pri Kamniku — Imena darovalcev se bodo objavila po časopisih.

Odbor
Časopisi se prosijo za ponatis. za spominsko ploščo.

(Na delo za „Družbo sv. Cirila in Metoda!“) Vedno večji je pritisk naših narodnih nasprotnikov, da bi iznarodili slovensko deco, zato je tembolj dolžnost vseh Slovencev in Slovenk podpirati proti tujemu navalu odpor Družbe svetega Cirila in Metoda. Gmotni dohodek družbe bo tem večji, čim več ljudi bo kupovalo in zahtevalo blago oziroma izdelke družbine. Zato naj vsak Slovenec rabi, če imamo družbino blago, namesto drugega le-to. Pri trgovcih pa se naj zahteva, da prodajajo izdelke družbine; drugo blago naj se odkloni. Da se bode vedelo, kje naročevati, evo naslov blagih založnikov z njih blagom: vžigalice Ivan Perdan, veletržec v Ljubljani, milo Vaso Petričič, veletržec v Ljubljani, platno A. Skaberne, trgovec v Ljubljani, sladna (ječmenova) kava in frankovska kava Ivan Jebačin, trgovec v Ljubljani, svinčniki Ivan Bonač, v Ljubljani, stekleni cilindri za svetilnice Fr. Kollmann, trg. v Ljubljani, brinjevec Ivan Belé, pos. v Kostanjevici, voščilo (biks) trdka J. Drufovka, Gorica, svalični (cigaretni) ovitki J. Stoka, trgovec, Trst. Pri tej priliki se tudi opozarja na razglednice, ki se v raznih krajih prodajajo družbi v korist. Slovenci in Slovenke, posebno vrli mladeniči in vrla narodna dekleta, ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda nikoli! Potegujte se za njeno korist vsikdar in povsod! Kako čujemo, bo družba sv. Cirila in Metoda imela letos od vžigalic okolu 4000 kron dohodka. Gg. brata Perdan izdata tudi na korist družbe sv. Cirila in Metoda tudi papirne vrečice. Ko izidejo, naj se v trgovinah zahteva raba teh papirnih vrečic!

(Današnji list) obsega deset strani, in za dolenske naročnike je še posebej priložena podoba kot reklama tukajšnjega trgovca g. Franc Wokača.

Razne stvari.

* (Nevreden prejem sv. zakramenta.) Neki redovnik iz reda Malih Bratov, ki je misijonaril delj časa po škofiji Versailles, je pisal v katoliški časnik naslednjo dogodbo: Ko smo imeli misijon v neki oddaljeni fari v mesecu maju, smo dosegali nenavadno lepe uspehe. Cerkev je bila natlačeno polna in prihajali so tudi najtrdovratnejši grešniki. Ob koncu misijona je hotel domači župnik povzdigniti cerkveno svečanost s tem, da je nameraval pripustiti večjo število otrok k prvemu sv. obhajilu. Mi smo jih za to izredno priliko pripravljali in jih podučevali potrebnih verskih resnic. Vsi otroci so se radi učili in se skrbno pripravljali, samo neki 13leten deček je delal v tem oziru izjemo. Nikdar se ni hotel učiti katekizma in tudi nič molitvic ni znal moliti. Ponajveč so bili tega krivi stariši, ki se niso za to kar čisto nič brigali. Tudi niso zahajali v cerkev. Prvo sv. obhajilo njihovega sinčka so smatrali samo za nekako formalnost, samo za nekaj takega, kar mora opraviti, ker tako tudi drugi delajo. — In tako se je dogodilo, da ni deček znal prav nič katekizma, ko se je približal čas prvega sv. obhajila in nismo ga mogli spustiti k mizi Gospodovi. Ko smo mu to povedali, je teklen ves objokan domov. Doma pa se je začel potem še le pravi dirindaj. Ko je mati to izvedela, je bila silno razkačena in je začela preklinjati vero, duhovnike in tudi svojega otroka. — „Kaj mi mar vse to,“ — je kričala — „ti pojdeš vseeno k obhajilu. Obleka je gotova! Če te puste ali ne ti greš“ — Deček pa je odgovoril: „Toda meni ne bodo dali odveze!“ „Kaj če to,“ se je jezila dalje

brezverska mati, — „ti pojdeš k obhajilu, ne da bi šel kaj k spovedi. Saj to je vse skupaj neumnost. Oblekla te bom v novo obleko in zjutraj pojdeš z drugimi vred k obhajilu. Niti opazili te ne bodo in potem smo jih prosti vselej.“ — Sin je molčal iz strahu pred materjo in si je potihoma mislil, da se mu bo mogoče posrečilo kako skrivaj spovedati. Toda mati je skrbno pazila nanj in ni mu bilo mogoče storiti tega. — Na določeni dan se je deček oblekel v novo obleko in se pomešal med druge obhajance, tako da ga nistem opazil. Ko je prišla vrsta nanj, sem ga obhajal. Malo trenutkov pozneje se je zgrudil nezavesten na tla. Odnegli so ga strani in v veliki gnječi tega mnogi niso niti opazili. Po opravi sv. maše so me poklicali nanagloma v zakristijo: „Č. g. pater, pojdite naglo, eden izmed obhajanih otrok umira. Silne krče ima, mudi se!“ — Jaz sem se podal takoj v hišo. Otrok je ležal na materini postelji, mati pa je slonela pri njem in mu skušala zmanjšati velike bolečine. Ko je sinček mene zagledal, so ga popadli krči še huje, obrnil se je v steno in začel kričati: „Preč, preč, jaz ne rabim nikogar tukaj!“ — Jaz tedaj še nisem vedel o celi stvari nič, zato sem spregovoril kar par občnih, tolažilnih besed. Mati pa je bila vsa obupana in s par stavki mi je razjasnila ves položaj. — Čez malo časa se je dvignil mali božjeropnik in zakričal s hripavim glasom proti materi: „Ti si mi ukazala po nevrednem prejeti sv. obhajilo, sedaj pojdem v pekel in to je tvoja krivda!“

V par minutah je izdihnil deček v grozilih bolečinah svojo dušo.

* (Skrunilec križa.) V francoski vasici Langueux, okraja Saint-Brieux se je zgodil pred nedavnim časom silno čuden in nenavaden slučaj. Neki občinski odbornik, socialno-demokratske stranke je bil kupil od svojega sosedu večjo parcelo ozemlja, na kateri je stalo ob razpotju staro znamenje, velik križ s podobo Križanega, kot spomin na nekdanje pobožne prednike sedanjih rdečkarjev. Ta starodavni križ pa je bil novemu lastniku, socialnodemokratskemu odborniku silno zopern, že zato ker se je bal, da bi ga ne razupili za klerikalca in pobožnjaka. Sklenil je bil torej, da mora to staro znamenje spraviti strani. — Nekega dneva, malo pred volitvami, pa se je namenil lastnoročno podreti križ in tako odstraniti pričo dolgoletnega vražarstva, kakor je sam dejal. Vzel je torej ostro sekiro in se napotil na razpotje, kjer je stal križ. Ne da bi bil kaj pomišljal je začel izpodsekovati debel hrastov, a že precej trhel hlođ, na katerem je stal križ. Iveri so letele daleč na okrog in v par trenutkih se je začelo znamenje majati. Ko je tedaj vrgel strani sekiro in poskušal z rokami podreti znamenje na tla, je stresnil z vrha križa majhen, bronast kip Matere Božje, katerega ni bil prej niti dobro opazil. Slučaj pa je hotel, da mu je padel kip Matere Božje ravno na glavo in teža brona mu je prebila črepijo. — Tako je umrl „slučajno“ zasramovalec križa v nekaterih dneh.

Smešnice.

(Slabo tolmačil.) Žena (domu se vračujočemu, pijanemu možu): „No, sedaj mi prideš ravno prav?“ — Mož: „Ali res tako meniš, da ravno prav pridem?“

(Poredno). A.: „Jaz sem ves srečen, da sem si zamogel kupiti konja“. B.: „In vendar sedite na njem, kakor cel kup nesreče“.

(Iz šole). Oče: „Kako ti kaj ugaja novi gosp. učitelj.“ Sinček: „Oh, prav nič. Nosi vedno črne očala in ne moremo vedeti kam gleda“.

Naznanila mestnega magistrata.

(Seja občinskega odbora) v Rudolfovem z dne 29. aprila 1903. Navzoči: župan g. pl. Sladovič; svetovalci gg. Rosman, Umek, Pauser jun. odborniki: gg. Barborič, Bruner, Ferlič Janez, Gandini, Gustin, Kopač, Mramor, dr. Poznik, Skale, Smola; virilni glasi: gg. Božič, Luser, Oblak, Ogoreutz, Pauser sen.; zapisnikar: tajnik Stukelj. — Gospod župan konstatuje sklepčnost odbora, otvori sejo, imenuje kot overovalca zapisnika današnje seje gosp. Smola in g. Umeka, ter preide k dnevnemu redu. — 1.) Citanje zadnjega zapisnika z dne 20. marca 1903, št. 551. Zapisnik se prečita ter odobri. — 2.) Poročilo županstva o najemni pogodbi za poštne urade. Dopoln. c. kr. poštnega in brzojavnega ravnateljstva v Trstu z dne 10. aprila 1903, št. 14.991, se prebere ter sklene, da se sprejme ponudba najemnine letnih 2540 kron, neuštevši gostiščino in vodovodno pristojbino.

Županstvo se pooblasti, da sklene najemno pogodbo na pet let. — 3.) Poročilo županstva o prošnji Franc Kastelica v Rudolfovem za dovoljenje točenja žganih opojnih pijač v hiši št. 250. Sklene se, da se c. kr. okrajnemu glavarstvu poroča, da nima občina nič ugovarjati proti podelitvi dovoljenja točenja žganih pijač Franc Kastelicu v Rudolfovem h. št. 250 radi tega, ker je v tem kraju potreba zaradi sejmarjev in drugih tujcev, kateri prihajajo in odhajajo z vlakom. — 4.) Poročilo županstva o prošnji Janeza Sklander z Brezovice za brezbrezbeni odpis parcel. Sklene se, da se dovoli Janezu Sklander z Brezovice brezbrezbeni odpis parcel št. 916, 963 in 964 kat. obč. Žalovče, ker ostane za terjatev ubožnega zaklada tudi po odpisu teh parcel še vedno dovolj pupilarne varnosti. — 5.) Poročilo županstva o pritožbi Janeza Šega za podelitev podpore. Ta prošnja se kot neutemeljena soglasno odkloni. — 6.) Volitev upravnega odbora mestne hranilnice. V upravni odbor mestne hranilnice se izvolijo soglasno in sicer: iz mestnega odbora gospodje: Maks Bruner, Anton Hočevar, dr. Albin Poznik, Karol Rosman, Otmar Skale, Vinko Umek; izvan mestnega odbora pa gospodje: Josip Bergman, dr. Sebastijan Elbert, Ivan Krajec, Josip Ogoreutz, Adolf Pauser sen., dr. Jakob Schegula. — 7.) Volitev dveh udov v komisijo za razredovanje konj dne 2. junija 1903. V komisijo za razredovanje konj se izvolita gg. Anton Hočevar, Josip Ogoreutz. — 8.) Poročilo ubožnega odseka o prošnji za podporo. Antoniji Seidl in Tereziji Zajc v Ljubljani se dovoli podpora po 6 K na mesec, Franc Mežnaršiču v Gradcu se dovoli podpora 8 K na mesec in sicer vsem tem gori navedenim od 1. jan. t. l. naprej. Jožefi Našič se dovoli mesečna podpora 6 K od 1. maja t. l. počenši. Prošnja Ane Pissig za mesečno podporo se odkloni. — 9.) Poročilo gospodarskega in stavbenega odseka glede prezidanja mestne hiše. Z ozirom na to, da mestna hranilnica nikakor ne more v današnjih prostorih več uradovati in ker je tudi stolp in so drugi notranji prostori v slabem stanju, se mora mestna hiša popraviti, predlagata odseka, da se stavba po načrtu takoj razpiše in sicer naj se stavbeni čas določi o šolskih počitnicah. Po daljši debati se predloga soglasno sprejmeta. — 10.) Poročilo gospodarskega odseka o prošnji g. Josipa Košička v zadevi smrek iz mestne hoste. Prošnja g. Josipa Košička se kot neutemeljena odkloni. Gospodarski odsek predlaga, da se letos iz mestne hoste proda 500 smrek in sicer pod istimi pogoji, kakor do sedaj. Predlog se soglasno sprejme. — 11.) Poročilo policijskega odseka. Policijski odsek predlaga: a) Mestni stražnik Franc Ljubi, kateri je služboval za poskušajo, se naj nastani stalno s 1. majem t. l. — b) Mestnim stražnikom naj se zviša plača s 1. majem t. l. po 120 K na leto. Predloga se sprejmeta. — 12.) Volitev revizorjev računov za mestno hranilnico. Kot revizorji računov mestne hranilnice za leto 1902 izvolijo se gospodje: Barborič, Kopač in Ogoreutz. — Ker je dnevni red končan, gospod župan sejo zaključiti.

Umrli so:

29. aprila: Franciška Majer, vrtnarjeva žena, 50 let, rak, h. št. 209.

4. maja: Loger Ivan, c. kr. sodn. nadsvetnik v p., 83 let, ostarelost. hišna št. 70.

Loterijske številke.

TRST,	2. maja	81	83	52	40	72
GRADEC,	9. „	64	29	72	62	33

Tržne cene dne 11. maja 1903 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	13	—	Leča	11	04
Rž	12	36	Bob	10	40
Koruzna	11	04	Ajda	10	40
Oves	06	50	Proso	11	71
Ječmen	10	40	Soršca	11	71
Krompir	05	20	Lan	—	—
Fižol	11	04	Jajca po 10 za 40 vinarjev.		
Grah	11	04			

Zahvala.

Podpisani izreka v svojem in ostalih sorodnikov imenu ob nepričakovani smrti dragega brata gospoda

Ivana Erker,

nadučitelja v Sp. Zdihovem pri Mozeljnu,

svojo najprisrčnejšo zahvalo za izraze sočutja, zlasti pa mil. g. proštu dr. Seb. Elbertu, preč. gg. oo. frančiškanom in usmiljenim bratom ter slav. učiteljstvu in vsem drugim iz mesta in okolice za udeležbo pri pogrebu.

Novo mesto, 14. majnika 1903.

Jožef Erker,

(126)

župnik v Mozeljnu.

Pretužnega srca naznanjamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da se je Bogu vsegamočnemu dopadlo, iskreno ljubljene sina in brata, gospoda

Avgust-a Zure,

trgovca v Semiču

po dolgi mučni bolezni, previdenega s svetimi zakramenti za umirajoče, danes 13. maja ob polnoči, v 28. letu svoje starosti, poklicati v boljše življenje.

Pogreb dragega rajncega bode v petek ob 9. uri zjutraj. Sv. maše za dušnice brale se bodo v cerkvi na Dvoru in v župni cerkvi v Semiču.

Predrazega pokojnega priporočamo vsem prijateljem in znancem v molitev in blag spomin.

Dvor, dne 13. maja 1903.

(121)

Žalujoči ostali.

Mestna hranilnica v Novem mestu

objavlja, da se vsled odborovega sklepa od 13. maja 1903 od začetka junija nadalje

ob nedeljah ne bo uradovalo.

(125-1)

Ravnateljstvo.

Mestno županstvo v Rudolfovem

naznanja, da so prošnje za podelitev Dolhof-ove ustanove vložiti do 20. maja 1903, katero dobi 10 oseb po 8 K. — Pravice do te ustanove imajo v mestu stanujoči reveži. (124)

Lepa kočija in kolesel (116-1)

sta na prodaj pri g. Ljudevit Ferliču v Novem mestu.

Hiša

na prodaj v dobrem stanu, zraven je tudi velik vrt. Cena 3000 K.

Marija Kos, (117-1)

Tesarska ulica št. 163. Novo mesto.

Deček

14 let star, od dobrih starišev, slovenskega in nekoliko nemškega jezika zmožen se takoj sprejme v trgovino mešanega blaga pri

Antonu Verbič v Sevnici ob Savi.

Istotam se bode sprejel meseca avgusta pomočnik, kateri je v usnju izvežban. (115-1)

UČENEC,

kateri ima veselje do mizarske obrti, od 14 let star naprej, se takoj sprejme pri Jernej Sitarju, mizarju na Drski pri Rudolfovem.

Kolo za dame („Styria“)

skoraj popolnoma novo

je na prodaj. — Kje, pové upravništvo „Dol. Novic“. (120-1)

Male in velike podobe v lepi izberi za

prvo sv. Obhajilo,

v prodajalni J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Kopelj Topolšica na južnem Štajerskem, sprejme takoj oženjenega

zanesljivega vavpta,

kateri ume nemško in slovensko. Pismene ponudbe sprejme grajščina Poganice pri Rudolfovem. (118-1)

Prodaja travnikov v last.

- Gospa Fichtenau prodaja po dražbeni poti ●
- dne 24. maja t. l. ob 2. uri popoldne svoje ●
- travnike in njive na Mokrem polju pri ●
- Volavčah. (123) ●

CEMENTNA OPEKA.

Radi prenovitve hiše prodam po jako nizki ceni in tudi na drobno

do 2200 komadov cementne opeke (Cementziegel)

in 1500 komadov strešne opeke.

Oddam tudi dobro ohranjena okna in vrata po jako nizki ceni.

(127-1)

Anton Jakaz, Novo mesto.

Več hektolitrov

dobre, naravne in zjamčeno poštene

slivovke se dobi pri Janez Brulcu v Gaberjah, pošta Brusaice (Dolenjsko). (122-1)

Čisto lepo stanovanje

odda se 1. junija v Arkotovi ulici št. 210. Obstoja iz treh sob, kuhinje, vode v kuhinji, jedilne shrambe, kleti in drvarnice, ako se želi tudi vrt. Rodbine brez otrok dobe prav po ceni.

Vljudna prošnja:

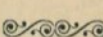
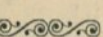
Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Stroje

za mlatit, žito čistit, slamo rezat, gepeljne, klinje, trombe in cevi, žage, jermena in druge potrebščine se najbolje in najceneje kupi v zalogi

Fran Zeman-a, Ljubljana,

 Poljanska cesta št. 24.

(236—17)

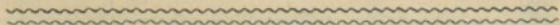
Pravo domače dobro hrvatsko vino

do 300 hl, belo in črno, staro in novo dobiva se pri gospej Kamili udovi Marion, posestnici v Jaski na Hrvatskem. (85—4)

Padavica (božjast.)

Kdor trpi na padavici, krčih in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj zvezek o teh boleznih. Dobi se zastoj in poštnine prosto pod naslovom Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M. (241—16)

Pozor! (14—9)

Kupujem ženske lase, odrezane, izpadle in zmešane. Plačam po najvišji ceni.

Izposojujem tudi vlasulje (Baroke) po nizki ceni.
Ivan Svetec, brivec (Glavni trg, nasproti mestne hiše.)

Dva učenca

se takoj sprejmeta pri Ljud. Ferliču v Novem mestu. (107—2)

Lepo posestvo z gostilno je na prodaj na Drski poleg Novega mesta.

Hiša ima 5 sob, klet in dve kuhinji. Poleg hiše je: pod, hlev, vodnjak, gostilniški in sadni vrt, „Lawn tennis“, njive in hosta. — Cena izve se v upravnistvu „Dol. Novic“.

UČENEC se takoj sprejme, kateri ima veselje do pekavske obrti ter naj bode 15—16 let star. — Kje, pove upravnistvo „Dol. Novic“. (277—13)

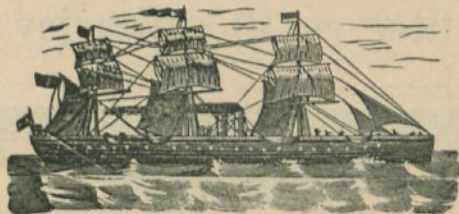
Kovaškega pomočnika

proti plači od 12 do 20 kron na mesec išče Jožef Fabijan v Dolenji vasi, pošta Mirna peč. (100—3)

Lepo posestvo v Druščah,

obstoječe iz hiše, poda, hleva, kleti, kozolca vse še v dobrem stanu; lepe hoste, koštanjeve, hrastove in bukovke kakih 7 johov, njiv do 30 mernikov posetve, košenine do 2 joha se prostovoljno proda prav po nizki ceni. — Več se izve pri Jože Brezovarju, Zvure, pošta Šmarjeta, Dolenjsko. (95—3)

Za
v Avstriji

koncesijo-
vano

francosko prekmorsko družbo

„Compagnie generale Transatlantique“

Edina direktna in najkrajša črta
poštних brzoparnikov, ki prevažajo zanesljivo,
brez prelaganja, samo 6 dni

iz Havra v Newyork.

Za vožnje tu- in inozemskih železnic, za navadna in okrožna
potovanja in prireditve romarskih vlakov,
daje pojasnila in veljavne vozne liste

edina oblastveno potrjena potovalna pisarna

Ed. Šmarda

— v Ljubljani, Dunajska cesta št. 6 —

blizu znane gostilne „pri Figabirtu“. (300—13)

AGENTE,

kateri imajo znanstvo pri zasebnikih, za stalno mesečno plačo 60 K in z veliko provizijo išče se takoj povsodi, v vseh mestih, krajih in okrajih. Prodajati bi imeli nov patentiran predmet, kateri je neobhodno potreben pri vsakem gospodinstvu, pri meščanih in kmetovalcih. S prodajo se vsak, kateri ima znanstvo v zasebnih krogih, lahko peča v svojem prostem času ter si zagotovi lep postranski zaslužek. Ponudbe sprejema pod naslovom: „Neuheit 1703“ RUDOLF MOSSE PRAG.

Ceglarja,

veščega in zanesljivega v tej stroki, išče proti plačilu od tisoča ali od meseca za več časa Janko Karlovšek, posestnik in trgovec v Šmarjeti. (110—2)

Pošteno dekle,

14 do 16 let staro, katero zna slovensko in nekoliko nemško brati in pisati, katero ima veselje do trgovine se sprejme v prodajalno z manufakturnim blagom v poduk. — Kje, pove upravnistvo tega lista. (104—2)

Izvrstno

Vino

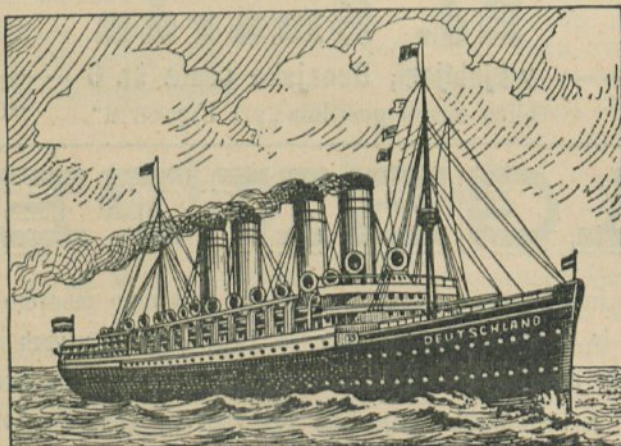
domačega pridelka je
na prodaj v grajščini
Bajnof p. Rudolfovem,
liter po 16 krajcarjev.

(44—7)

Največja in najstarejša parobrodna družba na svetu pose-
duje 279 parnikov,

Najvarnejše, najhitreje in največje vrste velikanskih
parnikov, ki vozijo samo potnike in cesarsko pošto
iz Hamburga v Novi-York so:

Deutschland 212 m dolg.	Fürst Bismark 200 m dolg.
Auguste Victoria 168 " "	Columbia 140 " "
Moltke 160 " "	Blücher 160 " "
Pennsylvania 171 " "	Pretoria 170 " "
Graf Waldersee 170 " "	Patricia 171 " "
Palatia 140 " "	Phoenicia 140 " "
Batavia 152 " "	Belgravia 152 " "
Bulgaria 152 " "	Armenia 170 " "

Hamburg-Nowi-York le 6 dni.

Vozne karte po predpisanih najnižjih cenah prodaja ter daje
pojasnila točno in brezplačno, oblastveno potrjena agentura

Hamburg-Amerika Linie

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 31, takoj na desno od juž. kolodvora,
ob progi električne železnice. (293—12)

Mlin in žaga

v Št. RUPERTU,

se prodaja ali odda v najem pod ugodnimi pogoji.
Tudi lepa hosta je na prodaj. — Natančneje pri
lastnici Zofiji Kolšek v Laškem trgu. (103—2)

Najprimernejša
darila
za sv. birmo.

Nizke cene!

Alojzij Rajec,

zaloga ur, zlatnine, srebrnine in optičnih predmetov
v Rudolfovem, glavni trg 85.

priporoča slavnemu p. n. občinstvu, posebno častiti duhovščini ter
gg. uradnikom, kakor tudi gg. botrom in botram

o priliki bližajoče se sv. birmo

svojo bogato zalogo najraznovrstnejših zlatih, srebrnih in nikelnastih
žepnih ur in verižic, stenskih ur z nihalom in budilnic, zlatih in
srebrnih prstanov, uhanov itd.

Cenik žepnim uram:

Najfinejše nikelnaste ure s ključem	od glđ. 2:30 do 5:—
" " " remontoir	2:35 " 5:50
" " " s ključem	3:— " 8:—
" " " remontoir	4:— " 9:—
" iste z dvojnimi oklepom	5:— " 20:—
" zlate ure za dame	13:— " 60:—
" zlate ure za gospode	25:— " 200:—

Amerikanske budilke po glđ. 1:50, fine garantirane po glđ. 2:20.

Poštna naročila se točno izvršujejo.

Stara zlatnina in srebrnina se po najvišjih
cenah plačuje.

Slavno občinstvo uljudno vabim, si mojo zalogo o priliki
ogledati, brez da bi bil kdo primoran kaj kupiti. (2—4)

EKSPORT VINA.

Imam v kleti izvrstno istrijsko vino — črno in belo
od 30 do 50 vinarjev postavljeno na tukajšnji državni kolo-
dvor. Ravno tako domačo rakijo (vinsko žganje) po 120 do
160 vinarjev. Za pošteno pristno vino in solidno postrežbo se jamči.

Ivan Pujman, producent in eksport vina,
(39—7) Vodnjan, Dignano Istra.

Najpripravnejše, najkoristnejše
darilce za

sv. birmo,
je lepa molitvena knjižica.

Molitveniki v največji izberi, kakor tudi druge
mične stvari za birmanski spomin se dobivajo pri

J. Krajec nasl. v Rudolfovem. (108—2)